

Endringer i normaltariffen fra 1. juli 2023

29. juni ble det oppnådd enighet i forhandlingene om normaltariffen. Den økonomiske rammen på 7 pst. er blitt fordelt på takster, fond, fastlegenes per capita og avtalespesialistenes driftstilskudd. Innenfor denne rammen er det særskilt avsatt midler til Syke- og pensjonsfond (SOP) for å sikre avbruddsytelsene.

Enigheten innebar en økning i inntekt på 5,2 pst og en kostnadsdekning på 5,1 pst. Til sammen gir dette en økning per 1. juli på 7,0 pst.

De nye takstene gjelder fra 1. juli 2023.

Opptrykk av normaltariffheftene og takstplakater vil sendes ut sammen med tidsskriftet i august. De digitale utgavene av takstheftene og takstplakatene legges ut på Legeforeningen.no så fort disse er ferdig utarbeidet.

Takstendringer for fastleger

Takst	Endring refusjon	Endring egenandel
1AD	2	2
1AK	4	2
1BD	4	
1BK	5	
1E		2
1F	9	
1I	3	
1K (NY)	200	
2AD	3	10
2AK	12	8
2AE	3	10
2AEF (NY)	266	44
2AEK	13	8
2BD	8	-10
2CD	27	-10
2CDD	1	
2CK	12	
2DD	6	2
2DK	7	2
2ED	9	5
2EE	3	
2FK	25	8

2GD	14	
2HD	4	
2KD	5	
2LD	12	
2P	4	
11AD	27	7
11AK	37	11
11BD	-5	8
11CD	17	
11DD	7	1
11DK	11	1
11E	40	
11F	24	
11HD	3	
11ID	28	
11NK	27	
6A	60	
6B	60	
6AD	10	
7	12	
14	68	
14D	11	
21D	21	
21K	21	
21K2	14	
100	9	
101	11	
105	17	
106	27	
108	11	
110	10	
111	4	
121A	12	
129G	20	
148	29	
149A	2	
177A	19	
215	16	
217A	12	
217B	7	

217E	34	
310	15	
322	3	
325	6	
507C	16	
507D	20	
612A	19	
612B	19	
615	13	
616	23	
617	4	
618	12	
660	36	
701A	3	2
701C	2	
701D	1	
701H	4	
703	1	
704K	3	
705G	4	
705H	1	
705I	3	
705J	1	
705K	3	
706F	5	
706H	2	
706J	5	
706K	4	
706L	4	
707	9	
708A	1	
708B	2	
708C	2	
708D	2	
708E	2	
709	10	
710	6	
711	4	
712	11	
800	3	

851	6	
899	12	8

Endring i egenbetalingstakster

Takstnr.	2022/2023	Endring	2023/2024
10a	67	2	69
10b	102	4	106
10c	145	6	151
10d	198	9	207

Nye takster og tekstlige endringer for fastleger

1f – utvidelse

Telefonsamtale eller skriftlig kommunikasjon om enkeltpasienter med

- fysioterapeut
- kiropraktor
- kommunal helse -og omsorgstjeneste
- NAV sosiale tjenester
- bedriftshelsetjeneste
- farmasøyt på apotek, i sykehus eller kommunal helse- og omsorgstjeneste
- pedagogisk personell i psykiatritjenester, skole og barnehage.
- *optiker*

Taksten forutsetter råd, veiledning eller ordinasjoner, og det må kunne oppgis hvilken instans/hvem man har vært i kontakt med.

Fastlegen/fastlegens stedfortreder kan i tillegg bruke taksten ved nødvendig dialog med lege *eller annet helsepersonell med delegert behandlingsansvar i spesialisthelsetjenesten*. Taksten kan ikke kreves ved elektronisk oversendelse av henvisning eller epikrise.

Taksten kan også kreves av legespesialist med avtale med regionalt helseforetak ved kontakt med pasientens fastlege eller dennes stedfortreder, samt med andre legespesialister utenfor eget praksissted ved nødvendig konferering om pasienten.

Taksten kan ikke kreves av legevaktslege for samtale med spesialisthelsetjenesten.

Ugyldig takstkombinasjon: alle.

1k – ny takst

Beslutningsstøtte til ambulanspersonell som er til stede hos pasient.

Ugyldig takstkombinasjon: alle

2aef – ny takst (tatt ut av 2aek)

E-konsultasjon hos fastlege (kveld). Kan kun kombineres med H1, 2bd, 2ck, 2dk, 2hd, 2ld, 2p, 7, 8, 100, 101, 105, 10a, 10b, 10c, 10d, 110, 111, 121a, 129g, 177a, 215, 322, 507c, 507d, 612a, 612b, 615, 616, 617, 618, 701a, 701c, 701d, 703, 705a, 705g, 705h, 705k, 706f, 706h, 706l, 707, 708a, 708b, 708c, 708d, 708e, 709, 710, 711, 712.

2æk – endret til legevakttakst (kontorpraksis nå i 2æf)

E-konsultasjon hos fastlege og på legevakt (kveld) Hos fastlege kan taksten kun kombineres med H1, 2bd, 2ek, 2dk, 2hd, 2ld, 2p, 7, 8, 100, 101, 102, 105, 106a, 109a, 109b, 10a, 10b, 10e, 10d, 110, 111, 121a, 128a, 129f, 129g, 177a, 177e, 215, 322, 501, 506, 507e, 507d, 510e, 510d, 612a, 612b, 615, 616, 617, 618, 701a, 701e, 701d, 703, 705a, 705g, 705h, 705k, 706f, 706h, 706l, 707, 708a, 708b, 708c, 708d, 708e, 709, 710, 711, 712.

Taksten kan kun kombineres med 2ck, 2dk, 7, 8, 612a, 612b, 615, 616, 617.

2p - endring

Tillegg til konsultasjonstakst for allmennlege som har medisinsk doktorgrad eller graden Ph.d. Det er en forutsetning at legen fortsatt driver *allmennmedisinsk eller samfunnsmedisinsk* forskning eller forskningsveiledning.

11f – endring i takstkombinasjoner

Tillegg ved aktivt redningsarbeid ved ulykke, gjenopplivning, fødselshjelp, prehospital trombolysse ved akutt hjerteinfarkt samt kritisk syke personer som krever intensiv behandling og har behov for monitorering av hjerterytme og O2-metning.

Ugyldig takstkombinasjon: ~~2æe, 2æk, 2bd, 2ed, 2ee, 2gd, 2hd, 2kd, 2ld, 11bd, 11hd, 11e. 2æe, 2æk, 2æf, 2bd, 2ed, 2ee, 2gd, 2hd, 2kd, 2ld, 11bd, 11hd, 11e~~

Takst 14 – presisering

Møtegodtgjørelse med reisetid når legen deltar i planlagt flerfaglig samarbeidsmøte om enkeltpasient. Møtet må være ledd i pasientens behandlings- eller rehabiliteringsopplegg. Taksten kan også utløses når møtet foregår via telefon eller video.

Taksten beregnes for arbeid i inntil en halv time og repeteres deretter per påbegynte halvtime. Hvis møtet gjelder flere pasienter, beregnes taksten for den samlede møte- og reisetid, ikke per pasient. Hvilke instanser/personer som har deltatt på møtet, tidspunkt for møtet og hvor møtet fant sted må kunne dokumenteres.

Taksten kan ikke benyttes:

- av legevakt
- ved samtidig konsultasjon
- når sykmelder deltar i dialogmøte med arbeidsgiver, arbeidstaker og/eller NAV der deltakelse i slike møter godtgjøres av NAV etter L- takster.
- dersom møtet blir avlyst
- *ved samhandling internt i legepraksisen der helsepersonell har felles ansvar for pasientene*

Ugyldig takstkombinasjon: alle unntatt 14d.

Takst 618 - utvidet

Overvåket urinprøvetaking av pasient i legemiddelasistert rehabilitering (LAR) eller hos pasient hvor avklaring av mulig rusmiddelmissbruk er nødvendig for medisinsk behandling. Taksten kan kun benyttes etter forespørsel fra spesialisthelsetjenesten.

Merknad B9

E-konsultasjon innebærer elektronisk eller telefonisk kommunikasjon mellom pasient og hans/hennes fastlege eller dennes stedfortreder, herunder LIS1-lege og lege med introduksjonsavtale. *E-konsultasjon kan enten gjennomføres skriftlig, via video eller per telefon. E-konsultasjonen må skje på egnet behandlingssted.* Fastlegen eller dennes stedfortreder skal ha behandlingsansvar for pasienten. E-konsultasjonen skal være journalverdig, jf. ordinær konsultasjon/sykebesøk. E-konsultasjonen skal inneholde en

medisinsk vurdering og anses slutført når legen har vurdert henvendelsen og gitt pasienten svar. E-konsultasjon skal være bestilt av pasienten, eller forhåndsavtalt med pasienten. *Dette gjelder likevel ikke for telefon eller video* – når det dreier seg om øyeblikkelig-hjelp-situasjoner, jf. helsepersonelloven § 7. Eventuelle tilleggsspørsmål og innhenting av supplerende informasjon fra pasienten *ved skriftlig e-konsultasjon* er inkludert i honoraret. Fastlegen, eller dennes stedfortreder, skal normalt besvare pasientens henvendelse innen 5 arbeidsdager. Legen avgjør om slik konsultasjon skal tilbys pasientene. Kommunikasjonen skal skje i tråd med Norm for informasjonssikkerhet i helse-, omsorgs- og sosialsektoren. Takstene for fastlege kan også benyttes ved videokonsultasjon i kommuner *med en legevaktordning* der konsultasjonen utføres av lege i hovedlegevaktsentral med pasient som assisteres av helsepersonell i legevaktsatellitt

Merknad B1 gjelder også for e-konsultasjoner så langt den passer.

E-konsultasjon kan benyttes ved sykemelding dersom vilkårene i folketrygdloven § 8-7 er oppfylt.

Takster for e-konsultasjon kan også benyttes hvor ansatt helsepersonell ved fastlegekontoret, i kommunale helse- og omsorgstjenester og ambulansetjenesten er sammen med pasienten og legen deltar på video eller telefon. Det er en forutsetning for å kreve prosedyretakster under e-konsultasjon at prosedyrene blir gjennomført der hvor pasienten fysisk befinner seg under konsultasjonen og hvor hjelpepersonellet er ansatt hos fastlegen. Egenbetalingstakster kan bare kreves der hvor fastlegen har utgifter til materiell/utstyr. Dersom det under e-konsultasjon med annet helsepersonell ansees nødvendige med ø-hjelps utredning og behandling på legevakt eller fastlegekontor samme dag, benyttes 1k i stedet for e-konsultasjonstakst, slik at pasienten ikke avkreves to egenandeler.

Merknad D1

Takstene under:

A: 1ak, 1bk.

B: 2ak, *2aef*, 2aek, 2ck, 2dk, 2fk, 2nk, 11ak, 11ck, 11dk, 11nk.

C: 21k, 21k2.

Med mindre annet spesielt er nevnt nedenfor, skal dagtakster alltid benyttes når lege foretar konsultasjon eller sykebesøk i sin legepraksis.

Når legens konsultasjon/sykebesøk finner sted mellom kl. 16 og 08 eller når reisen begynner før kl. 07, og likeså når konsultasjonen eller sykebesøket finner sted dagen før søn- og helgedager til kl. 08 følgende arbeidsdag, samt på offentlige høytidsdager, kan legen likevel benytte ovennevnte kveldstakster i følgende tilfeller:

- i kontorpraksis der pasienten har samtykket i bruk av e-konsultasjon etter klokken 16
- ved kommunalt organisert legevakt
- ved uforutsette konsultasjoner/sykebesøk som gjelder øyeblikkelig hjelp og i tilfeller som av medisinske grunner ikke kan utsettes til neste dag, og som legen ikke kan ta i sin ordinære arbeidstid.

Kveldstakster kan ikke benyttes av leger som har åpen praksis i tidsrom som nevnt ovenfor, herunder tilbyr tjenester i form av sykebesøk o.l.

Basistilskudd

Basistilskudd for listeinnbyggere økes med 7 pst, og utgjøre i gjennomsnitt 841,80 kroner per 1. juli 2023. Etter innføringen av pasienttilpasset basistilskudd vil faktisk basistilskudd varierer ut fra kriteriene for justering.

Takstendringer for avtalespesialister

Takst	Endring refusjon	Endring egenandel
1ad	2	2
1ak	4	2
1bd	4	
1bk	5	
1e		2
1f	9	
1i	3	
3ad	23	11
3bd	23	11
3c	12	
4a1	27	
4b1	19	
4c1	15	
4c2	6	
4da	23	11
4db	8	
4e	9	
7	12	
14	60	
14d	11	
21d	21	
21k	21	
K01a	374	
K01d	126	
K01e	192	
K02a	480	
K02b	240	
K02c	180	
K02d	270	
K02e	444	
K02f	492	
K02g	504	
K02h	600	
K05a	180	
K05b	420	

K05c	900	
100	9	
105	17	
106	27	
110	10	
111	4	
112a	57	
112b	3	
115a	168	
115b	3	
121a	12	
125a	12	
125b	70	
128c	9	
129a	48	
129c	24	
129g	20	
129i	45	
139a	345	
140d	245	
143g	60	
148	29	
149a	2	
153d	22	
153e	27	
154a	6	
177a	19	
211c	20	
217a	12	
217b	7	
217e	34	
251	157	
310	15	
321	15	
322	3	
323	15	
324a	40	
324b	70	
324c	78	
324e	74	

325	6	
502a	15	
502b	18	
508	24	
509	45	
510b	30	
510e	18	
510f	12	
612a	19	
612b	19	
616	23	
617	4	
620	300	
621a	69	11
621b	97	11
621c	134	17
621d	178	23
622a	135	
622b	61	11
623a	58	11
623b	114	11
623c	144	17
623d	171	23
624a	15	
624b	31	
625a	292	
625b	135	
626	25	
651a	28	
651b	22	
701a	3	2
701c	2	
703	1	
704k	3	
705g	4	
705h	1	
705i	3	
705j	1	
705k	3	
706f	5	

706h	2	
706j	5	
706k	4	
706l	4	
707	9	
708a	1	
708b	2	
708c	2	
708d	2	
708e	2	
709	10	
710	6	
711	4	
712	11	
800	3	
851	6	
899	12	8

Endring i egenbetalingstakster

Takstnr.	2022/2023	Endring	2023/2024
10a	67	2	69
10b	102	4	106
10c	145	6	151
10d	198	9	207

Nye takster og tekstlige endringer

Ny tekst er lagt inn med rød farge og kursiv. Fjernet tekst er gjennomstreket.

Merknad B4 - endring

Takstene 4a1 eller 4b1 kan benyttes inntil én gang per kalenderår (inntil 3 ganger av nevrolog, psykiater, *spesialist i fysikalsk medisin* eller revmatolog) for samme sykdom/ skade/ tilstand.

1f - utvidelse

Telefonsamtale eller skriftlig kommunikasjon om enkeltpasienter med

- fysioterapeut
- kiropraktor
- kommunal helse -og omsorgstjeneste
- NAV sosiale tjenester
- bedriftshelsetjeneste
- farmasøyt på apotek, i sykehus eller kommunal helse- og omsorgstjeneste
- pedagogisk personell i psykiatritjenester, skole og barnehage.
- *optiker*

Taksten forutsetter råd, veiledning eller ordinasjoner, og det må kunne oppgis hvilken instans/hvem man har vært i kontakt med.

Fastlegen/fastlegens stedfortreder kan i tillegg bruke taksten ved nødvendig dialog med lege *eller annet helsepersonell med delegert behandlingsansvar* i spesialisthelsetjenesten. Taksten kan ikke kreves ved elektronisk oversendelse av henvisning eller epikrise.

Taksten kan også kreves av legespesialist med avtale med regionalt helseforetak ved kontakt med pasientens fastlege eller dennes stedfortreder, samt med andre legespesialister utenfor eget praksissted ved nødvendig konferering om pasienten.

Taksten kan ikke kreves av legevaktslege for samtale med spesialisthelsetjenesten.

Ugyldig takstkombinasjon: alle.

Takst 105 – nye prosedyrer

Elektrodesikasjon/curretage av hudtumor er flyttet inn i takst 105 fra takst 100.

Det er lagt inn to nye prosedyrer under gynekologi:

- *Dilatasjon av cervikal kanal (utvidelse/blokking av kanalen i livmorhals)*
- *Fjerning av spiral der man må inn med instrumenter i uterinhulen for å fjerne spiralen*

Takst 124 - utvidelse

Bruk av anerkjente skjemaer for kartlegging av sykdomsaktivitet ved behandling og oppfølging av inflammatoriske revmatiske sykdommer og/eller autoimmune hudsykdommer og nevrodegenerative lidelser. Taksten kan anvendes av spesialister i hudsykdommer, spesialister i nevrologi, *spesialister i fysikalsk medisin og spesialister i indremedisin*.

Takst 143e har fått ny tekst

Fjerning av dyptliggende tumor, f.eks. tumor mammae, lipom, lymfeknute og ondartede svulster. Fjerning av tumores/lesjoner i ansikt. Taksten omfatter også kirurgisk eksisjon av ondartede hudsvulster uavhengig av lokalisasjon der hvor man må fjerne vev til subcutis eller fascie.

Takst 177k - utvidelse

Kostholdsprovokasjon hos barnelege ved mistanke om matallergi. *Provokasjon hos barnelege mot mistenkt allergi mot medikament.*

Takst 212a klargjøring av tekst (ingen endring)

Portiobiopsier og/eller cervikal abrasio/corpus abrasio. Cervikal abrasio/portiobiopsier/corpus abrasio.

Takst 218 - utvidelse

Utredning og behandling av infertilitet, klimakterielle plager eller , endokrinologiske forstyrrelser *eller PMDD (premenstrual dysphoric disorder)*. Taksten kan benyttes av spesialist i gynekologi, urologi og indremedisin.

Takst 259 - utvidelse

Injeksjonsbehandling ved hyperhidrose. Gjelder per behandlet region, kan repeteres ved behandling av flere områder. Kan kun brukes av hudleger *og nevrologer*.

Takst 600 - utvidelse

Full nevrologisk/reumatologisk undersøkelse, herunder samtale med pasienten. Taksten kan benyttes ved konsultasjon hos nevrolog, reumatolog, spesialist i fysikalsk medisin og

rehabilitering eller pediater. *Taksten kan også kreves av spesialist i endokrinologi ved full indremedisinsk undersøkelse.*

Ugyldig takstkombinasjon: 605.

Takst 651 - utvidelse

Psoriasis er lagt inn i listen over pediatriske problemstillinger (kun spesialist i hud- og veneriske sykdommer).

Merknad B3 - endring

For at legespesialisten skal kunne innkreve takster utover 3a og 3c og egenbetalingstakstene 8 og 10a-d, må pasienten ha henvisning fra lege, kiropraktor, manuellterapeut, tannlege eller psykolog. Dette gjelder også ved psykoterapi. Øyelegespesialist kan i tillegg innkreve takster utover 3a og 3c dersom pasienten har henvisning fra optiker. Det kreves ikke henvisning ved øyeblikkelig hjelp og nødvendig oppfølging av denne tilstanden. Med øyeblikkelig hjelp menes arbeid innenfor spesialiteten som ikke kan utsettes til neste dag. En henvisning gjelder til behandlingen for den aktuelle sykdomstilstanden er avsluttet. Henvisningen skal følge første regningskort for behandlingen. Der henvisningsopplysningene går frem av regningen, slipper legen å sende henvisningene til HELFO. Kravene til henvisning gjelder ikke for pasienter hos leger som omfattes av overgangsordningen etter § 2 punkt 1 i forskrift om rett til trygderefusjon (dvs. leger som hadde refusjonsrett per 1. juli 1998 og er over 70 år per 1. juli 2006) eller for pasient som hadde et fast etablert pasientforhold til spesialist i gynekologi før 1. juni 2001. Spesialist i pediatri og barne- og ungdomspsykiatri kan kun utløse takst for behandling av pasienter under 18 år. I særlige tilfeller kan konsultasjonstaksten likevel benyttes ved behandling av pasienter over 18 år i en overgangsperiode. Grunnlaget for en slik behandling må i så fall fremgå av diagnose og journalnotat. Betaling for kopi eller utskrift av pasientjournal er regulert i forskrift om pasientjournal § 11.

E-konsultasjon innebærer elektronisk eller telefonisk kommunikasjon mellom pasient og legespesialisten eller dennes stedfortreder. *E-konsultasjonen kan enten gjennomføres skriftlig, via video eller per telefon. E-konsultasjon må skje på egnet behandlingssted.* E-konsultasjonen skal være journalverdig, jf. ordinær konsultasjon. E-konsultasjonen skal inneholde en medisinsk vurdering og anses sluttført når legen har vurdert henvendelsen og gitt pasienten svar. ~~Telefonkonsultasjon~~ **E-konsultasjon** skal være bestilt av pasienten, eller forhåndsavtalt med pasienten. *Dette gjelder likevel ikke for telefon eller video* – når det dreier seg om øyeblikkelig hjelp-situasjoner, jf. helsepersonelloven § 7. Eventuelle tilleggsspørsmål og innhenting av supplerende informasjon fra pasienten *ved skriftlig e-konsultasjon* er inkludert *i honoraret*. Legespesialisten eller dennes stedfortreder skal normalt besvare pasientens henvendelse innen 5 arbeidsdager. Legen avgjør om slik konsultasjon skal tilbys pasientene. Kommunikasjonen skal skje i tråd med Norm for informasjonssikkerhet i helse-, omsorgs- og sosialsektoren.

Merknad B1 gjelder også for e-konsultasjoner så langt den passer.

E-konsultasjon kan benyttes ved sykemelding dersom vilkårene i folketrygdloven § 8-7 er oppfylt.

Det er en forutsetning for å kreve prosedyretakster under e-konsultasjon at prosedyrene blir gjennomført der hvor pasienten er under konsultasjonen og hvor hjelpepersonellet er ansatt hos legespesialisten. Egenbetalingstakster kan bare kreves der hvor legespesialisten har utgifter til materiell/utstyr.

Merknad B4 – utvidelse

Det må foreligge henvisning fra lege, kiropraktor, manuellterapeut, tannlege eller psykolog. For øyelegespesialist gjelder dette også ved henvisning fra optiker. Henvisningen skal følge regningskortet. Der henvisningsopplysningene går frem av regningen, slipper legen å sende henvisningene til HELFO. Undersøkelsen skal omfatte nøyaktig opptak av sykehistorie samt fullstendig status presens for den respektive spesialitet. Spesialisten skal sende skriftlig rapport (epikrise) til henvisende behandler og, under forutsetning om tilsagn fra pasienten eller dennes verge, også til pasientens faste lege. Rapporten skal redegjøre for diagnose, behandling og vurdering. Takstene 4a1 eller 4b1 kan benyttes inntil én gang per kalenderår (inntil 3 ganger av nevrolog, psykiater, revmatolog *eller spesialister i fysikalsk medisin*) for samme sykdom/skade/tilstand. Det kreves ikke henvisning for å benytte takst 4c ved øyeblikkelig hjelp. Ved øyeblikkelig hjelp må problemstillingen anføres på regningskortet. Regelen om fullstendig undersøkelse og rapport til pasientens faste lege forutsettes fulgt.

Merknad E10 – ny merknad

Kostnad til standard linse er inkludert i taksten. Dersom pasienten ønsker spesiallinse, kan det likevel kreves betalt for denne. Det kan da kun kreves differansen mellom spesiallinse og standard linse.

Driftstilskudd

Driftstilskuddene for avtalespesialister økes fra 1.juli 2023 med 7 pst. til:

Klasse 1: 1 093 100 kroner

Klasse 2: 1 270 150 kroner

Klasse 3: 1 627 900 kroner

Tilskudd til fellesformål for leger

Folketrygden yter i perioden 1. juli 2023 til 30. juni 2024:

- 58 875 000 kroner til Sykehjelps- og pensjonsordning for leger,
- 48 535 000 kroner til Fond til videre- og etterutdanning av leger (Utdanningsfond I),
- 56 043 000 kroner til Fond til fremme av allment praktiserende legers videre- og etterutdanning og privatpraktiserende spesialisters etterutdanning (Utdanningsfond II),
- 33 743 000 kroner til Fond til fremme av sykehuslegers videre- og etterutdanning (Utdanningsfond III),
- 13 746 000 kroner til Fond for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet,
- 45 832 000 kroner til Fond for kvalitetssikring av laboratorievirksomhet utenfor sykehus,
- 19 278 000 kroner til Allmenntilleggs forskningsfond.